

VERSLAG

Negenendertigste bijeenkomst Nationaal Comité advies dierproevenbeleid

d.d. 07-09-2018

1

2

3

4

Opening en vaststelling agenda

5

Alle leden zijn aanwezig, evenals de algemeen secretaris, drie medewerkers en de communicatieadviseur van het NCad.

6

7

8

9

Mededelingen

10

De voorzitter heet Edwin van Wolferen, de nieuwe senior communicatieadviseur van harte welkom. Edwin geeft een korte introductie over zichzelf en zijn werkervaring.

11

12

13

Werkzaamheden en bijeenkomsten die mogelijk kunnen raken aan de werkzaamheden binnen het NCad

14

15

- Coenraad deelt mede binnenkort deel te nemen aan een discussie met studenten van de studentenvereniging Gyrinus Natans van de Vrije Universiteit Amsterdam over de stelling of ongewervelde dieren onder de bescherming van de Wet op de dierproeven (Wod) zouden moeten vallen.

16

17

18

19

20

21

Overige mededelingen

22

Een medewerker van het NCad brengt een aantal mededelingen in:

23

- De door het NCad ingediende samenvattingen voor het EUSAAT European Congress On Alternatives To Animal Testing in Linz van eind september zijn gehonoreerd met twee mondelinge presentaties (voor de adviezen 'Transitie naar proefdier vrij onderzoek' en 'Herplaatsing van voormalige proefdieren') en een posterpresentatie (voor het advies 'Motivatie door restrictie?').
- Voor het internationale congres over Organs-on-Chips (IOOCS18) in Eindhoven van november zal namens het NCad een samenvatting worden ingediend voor een posterpresentatie over het advies 'Transitie naar proefdier vrij onderzoek'
- Het door het NCad opgestelde overzicht van bestaande Nederlandse en buitenlandse Codes of Practice (CoP's) is in samenwerking met het IvD-Platform in het Nederlands en Engels gepubliceerd¹ op de website van het 3Rs-Centre Utrecht Life Sciences (ULS), inclusief de bijbehorende begeleidende tekst.
- Via het door de Europese Commissie beschikbaar gestelde online platform CIRCABC kunnen NC's van de Europese lidstaten documenten en informatie

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

---

¹ <https://www.uu.nl/organisatie/3rs-centre-uls/3Vs/Codes-of-Practice-richtlijnen-en-tools>

38 met elkaar delen. Het NCad heeft al haar adviezen gepubliceerd op CIRCABC.
39 Elk NC heeft als taak om best practices te verspreiden. De nu achttien
40 documenten die door andere lidstaten op CIRCABC zijn gepubliceerd zijn
41 mogelijk niet allemaal relevant voor de Nederlandse situatie.
42 Afgesproken wordt dat de medewerkers van het NCad de documenten zullen
43 screenen op relevantie en voorzien van een korte samenvatting en aanbeveling
44 aan het NCad voorleggen, als vast onderdeel van de agenda. Ook bij het
45 overleg met het IvD-Platform zal het voortaan een vast agendapunt worden.
46
47

Voorstel stakeholder consultaties

49 Een medewerker van het NCad geeft een toelichting bij het voorstel voor de
50 stakeholderdialoog. Doel van de stakeholdergesprekken is om te achterhalen hoe
51 zij naar het NCad kijken; doet het NCad de goede dingen, doet ze dat op de goede
52 manier en hoe kan het effect van het NCad worden vergroot.
53 De belangrijkste stakeholders van het NCad passen binnen de clusters beleid,
54 onderzoek, onderwijs, controlerende instanties, semioverheid, maatschappelijke
55 groeperingen en industrie. Volgende week zullen de medewerkers van het NCad
56 starten met het uitnodigen van verschillende stakeholders voor een eerste
57 individuele consultatie, waarbij in ieder geval vóór het eind van dit jaar met één
58 stakeholder per cluster is gesproken. Ook de NCad leden zullen worden
59 geconsulteerd.
60
61

Reflectiebijeenkomst 2018

63 Op vrijdag 14 december zal een reflectiebijeenkomst worden georganiseerd van
64 het NCad en haar medewerkers waar, in het licht van de missie en visie van het
65 NCad, onder andere de eerste resultaten van de stakeholdersconsultatie aan de
66 orde komen.
67
68

Startnotitie advies 'Vissen als proefdieren', aanvullende Informatie

70 Het verantwoordelijke NCad lid geeft een toelichting op de stand van zaken. Er is
71 inmiddels contact gelegd met de werkgroep die vanuit FELASA werkt aan een
72 advies over zebravissen. Omdat dit advies nog niet is gepubliceerd, kan niet
73 worden vastgesteld of er overlap bestaat met het beoogde advies van het NCad.
74 Tevens is naar aanleiding van de vorige vergadering een overzicht gemaakt van
75 de onderzoeksdoelen waarvoor andere vissoorten dan zebravissen worden
76 gebruikt. Daaruit blijkt dat zowel de verscheidenheid aan vissoorten als
77 onderzoeksdoelen groot is.
78 Overeengekomen wordt om de startnotitie voor te leggen aan een aantal experts
79 op het gebied van vissen als proefdieren. Afhankelijk van hun oordeel wordt in de
80 volgende vergadering besloten of het NCad een adviestraject start over het
81 welzijn van zebravissen.
82
83

Stand van zaken TPI

85 Voor het gesprek met de minister van LNV, waarvoor nog geen datum bekend is,
86 is een overzicht opgesteld van de werkzaamheden die het NCad tot nu toe heeft
87 verricht. Het NCad is voornemens de minister elk kwartaal te rapporteren over
88 haar werkzaamheden, waarbij de nadruk zal liggen op haar bevindingen omtrent

89 TPI. Daarin zullen de volgende aspecten aan de orde komen: waar staan we nu,
90 waar komen we vandaan, waar zien we nog hiaten en wat kan het NCad
91 toevoegen.
92 De voorzitter heeft inmiddels een gesprek gehad met de opdrachtgever, de
93 directeur van de directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn (DAD) van het
94 Ministerie van LNV. Daar heeft hij een aantal zaken geadresseerd waaronder de
95 rol van het NCad binnen het programma Transitie Proefdiervrije Innovatie en de
96 wijze waarop het NCad daarmee om wil gaan. Ook de implementatie van onze
97 adviezen is ter sprake gekomen.
98 Gesprekken met zowel de DG Agro en Natuur van het ministerie van LNV als met
99 de directeur van directie DAD zullen op regelmatige basis plaatsvinden.

100
101

Doornemen actielijst

102
103

Synthesis of Evidence

104 Het verantwoordelijke NCad-lid geeft een toelichting over de stand van zaken. In
105 de vorige NCad vergadering is het advies grotendeels vastgesteld. Twee
106 voorbeelden over een narrative review en een systematic review zouden nog
107 worden toegevoegd. Inmiddels zijn twee experts daarvoor benaderd. Er is nog
108 discussie met één van hen over de gehanteerde terminologie met betrekking tot
109 systematic- en narrative review; hierover zal nog nader worden gesproken.
110 Daarnaast zijn in een vorige vergadering al afspraken gemaakt over het
111 voorleggen van het concept aan het Gebruikersplatform van de CCD en een
112 wetenschappelijke toetsingscommissie. Tevens zal het concept ter toetsing
113 worden voorgelegd aan een bibliothecaris van een academische bibliotheek, als
114 expert op het gebied van literatuuronderzoek voor wetenschappelijk onderzoek.
115 De bevindingen uit deze consultaties worden de volgende NCad vergadering
116 besproken.
117

118
119

IvD-Platform

120 Het verantwoordelijke NCad-lid geeft aan dat het overleg met het IvD-Platform
121 goed verloopt en constructief is. Tijdens de Biotechnische Dagen zal het NCad in
122 samenwerking met het IvD-Platform een workshop verzorgen over 'Een leven lang
123 leren'. Op de IvD-dag voorafgaand aan de Biotechnische Dagen wordt een update
124 van de werkzaamheden van het NCad gegeven en zal tevens een soort mini-
125 stakeholdersconsultatie worden gehouden. Daarvoor zal tijdens het congres ook
126 de NCad-stand op de infomarkt worden benut.
127

128
129

Foetaal Kalfserum

129 Het verantwoordelijke NCad-lid en de medewerker van het NCad geven een
130 update van het verdiepende onderzoek naar winning en gebruik van foetaal
131 kalfserum, zowel op nationaal als op internationaal niveau. Daarbij is door de
132 behulpzaamheid van diverse experts en instanties al veel tot nu toe onbekende
133 informatie boven water gekomen. Ook in Nederland wordt foetaal kalfserum
134 gewonnen en gekwalificeerd als dierlijk bijproduct. Er staat nog een aantal vragen
135 open die de komende weken verder worden uitgezocht.
136

137
138

Cumulatief ongerief

138 Het verantwoordelijke NCad-lid geeft een toelichting over de informatie die tot nu
139 toe is ingewonnen bij verschillende instanties. Het is echter nog steeds moeilijk

140 om de vraag scherp te articuleren. Het is van belang dat ook het ethisch aspect in
141 ogenschouw wordt genomen.
142 Er zal nogmaals contact worden opgenomen met het Nationaal Comité van
143 Duitsland dat over cumulatief onderzoek een advies heeft uitgebracht.

Datum
september 2018

144

145 ***Samenwerkingsomgeving***

146 Door de algemeen secretaris wordt afgeraden om een digitale
147 samenwerkingsomgeving te creëren voor NCad-leden met het ondersteunend
148 bureau. Het systeem dat daarvoor voorhanden is, is niet erg gebruiksvriendelijk
149 voor externen. Medewerkers van het NCad zullen onderliggende documenten of
150 archiefstukken op verzoek nasturen aan NCad-leden.
151 Daarmee is dit onderwerp afgehandeld.

152

153 ***Concept jaarverslag***

154 De NCad-leden zullen eventuele wijzigingen mailen naar de verantwoordelijke
155 medewerker.

156

157

158 ***W.v.t.t.k.***

159 Een filmpje dat undercover in het BPRC is opgenomen en momenteel op het
160 internet circuleert, wordt afgespeeld en zal ter kennisname naar alle leden van het
161 NCad worden opgestuurd.
162 (Na de vergadering werd bekend dat over het filmpje Kamervragen zijn gesteld
163 die door de ministeries van OC&W en LNV in gezamenlijkheid worden beantwoord)